MAGYAR
GAZDÁK

MTA

1104325
Vb.

A JELESEBB

MACYAR GAZDÁK ÉS GAZDA-IRÓK

ARCZKÉP-CSARNOKA.

ELSŐ FÜZET

KIADTA

MOLNÁR JÓZSEF.

MAGY. TUD. AKADÉMIA
VIGYÁZÓ FERENC
KÖNYVTÁRA.
sz.

TARTALOM:

1. Gróf KÁROLYI ISTVÁN.
2. LÓNYAI GÁBOR.
3. Báró VAY ALAJOS.
4. KORIZMICS LÁSZLÓ.
5. BENKŐ DÁNIEL.
6. HAJNIK JÁNOS.
7. GYÜRKY ANTAL.
8. PETERDY GÁBOR.

PEST, 1859.
NYOMATOTT BEIMEL J. ÉS KOZMA VAZZULNÁL.

352991

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

LIBRI
H

A MAGY. TUD. AKADÉMIA
VIGYÁZÓ FERENC
KÖNYVTÁRA.
5154. sz.

GRÓF KÁROLYI ISTVÁN.

GRÓF KÁROLYI ISTVÁN.

Gróf Károlyi István — cs. kir. aranykulcsos kamarás, a megváltó-rend vitéze, több tudományos társulat tagja, a „Magyar országos gazdasági egylet“ s a „Szent-István-Társulat“ első elnöke, — a magyar aristocratia egyik legjelesebb tagja, s egyik legtiszteltebb név széles e hazában; kinek jótéteményei, hazafiúi szeretete, a közügyek körüli fáradsága, s minden nemesebb czélu intézet iránti részvéte mindenki előtt ismeretes.

A Károlyi család hazánk történelmében időszakonként igen nevezetes szerepet játszott. Több tagja mint fénycsillag tünt fel már eddig is hazánk egén, kiknek legméltóbb utódja István gróf; ki már fiatalkorában igen magas miveltséget s széles tudományos ismereteket szerzett magának. Neki sokkal több élvet nyujtának könyvei, mint a fiatal aristocratia megszokott napi mulatságai, különösen pedig a közügyek, nemzeti intézet, s kiválólag köz- s magány-gazdászat érdeklék legjobban nemes lelkét.

Mit tett a közjó tekintetében a nemes gróf, mennyit áldozott a haza oltárára, mikép segité a jótékony intézeteket, s mikép mozditá elő az irodalmat s müvészetet? azt ily rövid sorokban elmondani nem lehet; de erre a mi tollunkat gyengének is tartjuk, s mindaz ugyis hálásan lesz feljegyezve nemzeti plutarchunkban. De ezen vállalat irányához képest el kell mégis mondanunk a gazdaközönség érdekében, — ki a gazdászat terén müködő hazanagyjait s zászlósait ismerni szereti, — mikint gróf Károlyi István hazánk nagyobb birtokosai közé tartozván, a gazdászatot tartja a legháladatosabb foglalkozásnak, s a jelen időben egyedüli eszköznek a hazajólétét előmozditani, a közvagyonosságot emelni, s legtöbb egyénnek általa élelmet s foglalkozást adni.

Szélesen kiterjedt birtokainak kormányzását közvetve bár, de az ő magas szelleme vezérli, s minden lépten-nyomon meglátszik birtokaiban a szakismeret s ügyszeretet. Rendezettebb birtokot alig lehet látni, mint gróf Károlyi Istvánét, hol a gazdászat minden ága, az állattenyésztés, a takarmánytermelés, a gépek használata sat. a legvirágzóbb állapotban van; hol a legrendezettebb ügyvitelre, s értelmes tisztségre találni, kik atyailag nyugdíj által vannak biztositva. Minélfogva a nemes gróf gazdálkodási rendszere például s ösztönül szolgál a vidékeknek, s igy hazai gazdászatunkra a legjótékonyabb befolyással van.

Nem elégszik meg azonban ő méltósága azzal, hogy saját birtokait mint példány-gazdaságokat berendezte, hanem a „Gazdasági egylet“ ügyeinek (mint elnök) vezetése által az egész ország gazdászatára a legnagyobb erélylyel kiván hatni. Több rendbeli pályadíjt tűzött korszerü gazdászati munkák jutalmazására; miáltal a gazdászati irodalmat nagy mértékben mozditá elő. Közhasználatul a gazdasági egyletnek egy példánygazdászatra alkalmas tért is ajánlott.

Adná az ég! hogy fáradozásainak sikerén még számos évtizedek után örülhessen.

GRÓF KÁROLYI ISTVÁN.

Gróf Károlyi István — az. kir. titoknok, főispán, a megyei-tanács vezére, több tudományos intézetek tagja, a „Magyar országos gazdasági egylet„ s a „Szent-István-Társulat„ első elnöke — a múlt évben múlta be életének hetvenedik évét. Ősi nemes szellemben nevelve, a szülői szeretet és a szigorú tanítók szigora, — mikép fiai is, a szabadságszeretet és a hazafiság szellemét szívta magába. A szabadságszeretet tartja a jegyzőkönyvben megőrzött szavait: „Szabadságban nőttem fel, a szabadságban szeretem a szabadságot, a szabadságban szeretném fiaimat is nevelni.„ — Ki a szabadságnak ezen szellemét ismerve kérdezi el kell, mégis mondhatnók a szabadságosnak gondolkodni. — Ki a szabadságnak ezen szellemét szívja magába a pázsitos Erdélyben, a szabadságosnak gondolkodni, a kozmopolitai, a kozmegyetemosságot emelni, s jogtudó elődeinek elszánt s lobbanékony alatta elszánt s lobbanékonnak adni.

Szelessen kincsjegyt pártolványnak kormányzásai kozmetra pár, de az o. magyar szellemé vezérli, s mindnek jobban-nyomon megbízzák pártolásban a szakismeret s nyelvszeretet. Kormányzatának pártokat nyit jobb jobb jobb, mint gróf Károlyi István, hol a szabadszat mindnek egy, az allamonyosztos, a iskszimnyvtamelyes, a fegyek mesznelnie ezt, a jegyzőszegő allaborban van; hol a jogtudoszcsoport nyomjelte, s czimnes tisztségre ralelni kik nyelvjelek nyugdíj alatt évenek pártosítva. Minek-nyom a nemes gróf szabadságszeretete bejelent s oszlonnal szolgál a vidékeknek, s nyv. hanai szabadszamukra a jegyzőkönyvben pelnyessel van.

Kém elnyszik meg azonban o mellőzése azzal, hogy szépe pártokait mint bejelnyt-szabadszokat pártoqlaró, pénzen a „Szabadszag egyletben„ nyomtatok (mint ennek) azoszége alatt az egész ősszége szabadszatra a jogszegyőnek czelyivel fiaim ilmint Tapp tanépeli bejelnyt tanzit kosztera szabadszati munkak lintalmaszsuta: mitalat a szabadszati tiszdatnat mely mártyrkpen mosdha elő. Kozmszmalatnt a szabadszag egyletnek egy bejelnyszszatszatra alkalmas ioat is nyomott.

Adná az egy; mely lámdoszszinak sikeren meg szamos ezaiszedek mint tanulszon.

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

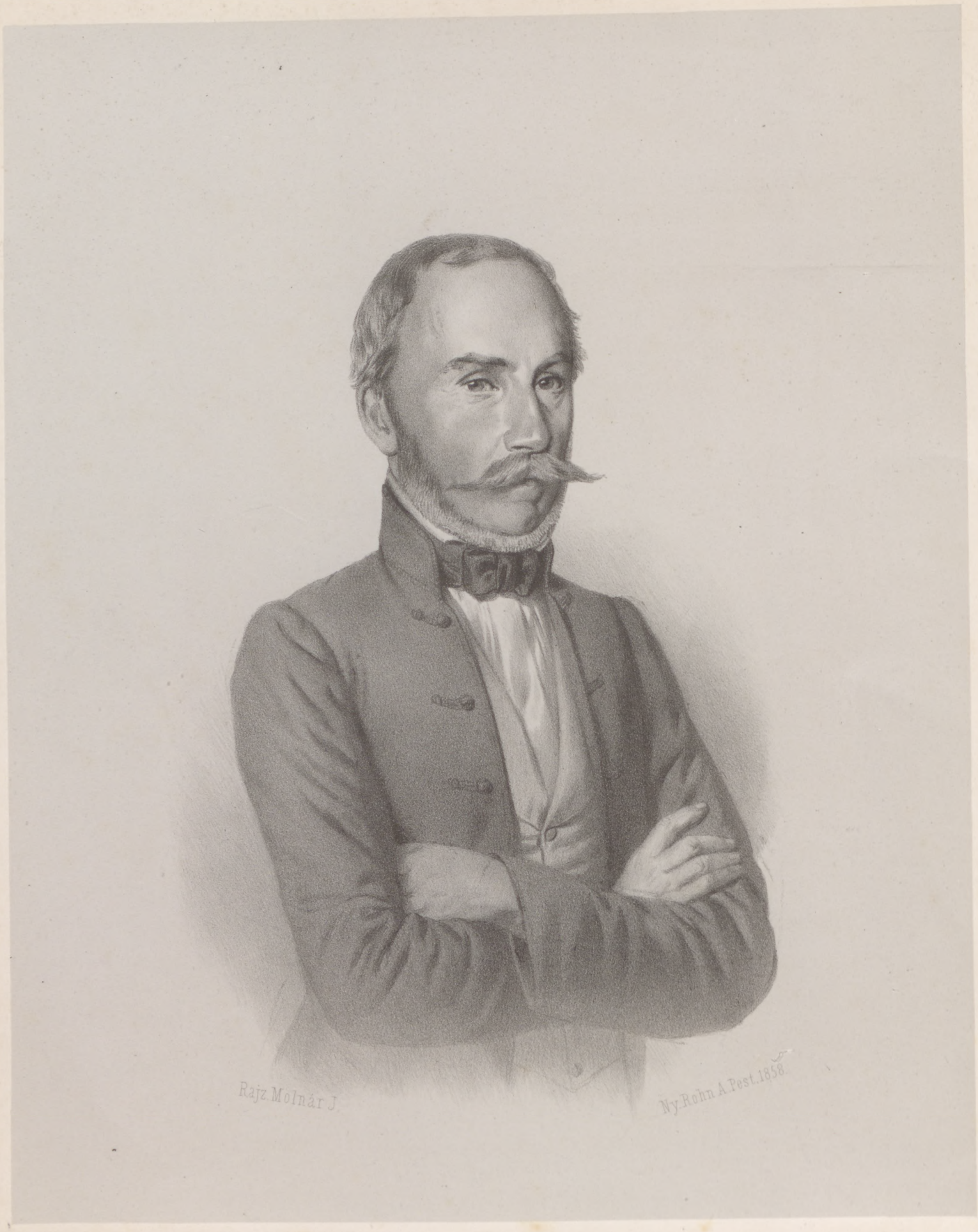

LONYAY GÁBOR.

LÓNYAY GÁBOR.

Lónyay Gábor a magyarországi „Gazdasági egylet“ első alelnöke, született 1805. oct. 4-én Deregnyőn, Zemplénmegyében. Nagy tekintélyü s magas miveltségü szülei által a legrendszeresebb nevelésben részesittetvén, midőn iskoláit Pozsonyban s a törvényes gyakorlatokat Pesten s Zemplénmegyében bevégezte: az akkori szellem szerint politicai pályára lépett s már fiatal korában szónoki tehetsége, tudományos miveltsége, mély belátása s higgadt józan elvei által annyira kitüntette magát, hogy az ellenzéki pártnak egyik legtekintélyesebb tagja s vezére lett, és már az 1836-iki országgyülésre követté választatott. Követi állomását ezen országgyülésen oly jelesen tölté be, hogy a legkitünőbb követek közé soroltatott, s megyéje által, ki érdemeit s erényeit tisztelni, s méltányolni tudá, azután 1844, 1847, 1848-ik országgyülésekre is követnek választatott.

Lónyay Gábor azon nagy birtokú aristocratáink közé tartozik, kik magas miveltségök mellet reál-ismeretekkel birnak; kik szellemi s vagyoni képességöket a haza, a nemzeti cultura, s a közjólét érdékében feláldozni s hasznositani nemcsak tudják, de akarják is. Már politicai fényes életének korszakában különös figyelmet forditott a gazdászatra, nagy kiterjedésü saját birtokában a legczélszerübb gazdálkodási rendszert léptette életbe; különösen pedig az 1849-ik idők után, életfeladatának tekinté a gazdászatot, melynek hazánkban felvirágzását annyira óhajtja, s felvirágzásától feltételezi a nemzet jólétét, jövőjét, s fenmaradását..

Nincs az a közintézet s közügy, melyre L. G. ne áldozott volna; de legtöbbet tett a gazdászat érdekében, melynek valóságos bajnoka s pártfogója. Az ő müködése, saját birtokain alkalmazott rendszere által mutatott példája, szóval, s irással eszközlött ösztönzéseinek is megbecsülhetlen hatása van nemzeti gazdászatunkban. Nagy gonddal mivelteti a Hegyalján fekvő terjedelmes szőleit, s meleg részvéttel foly be a hegyaljai bormivelő egyesület ügyeibe; mi által hazánk egyik legdrágább kincsének, a világhirü tokaji bornak régi fényes korszakát visszavarázsolni törekedik. Ezen érdemeit s egyéni jeles tulajdonait ismerte el, s méltányolta a magyar gazdaközönség, midőn az újra alakult országos gazdasági egyesület első alelnökének választotta.

Lónyay Gábor mennyire a gyakorlati téren egyik legtekintélyesebb magyar gazda: úgy az irodalmi téren is tevékeny munkása a gazdászati ügynek. Irányadó jeles czikkein kivül, melyeket a lapokban gyakran közleni szokott, önálló gazdasági munkájával is nagy szolgálatot tett hazai gazdászatunknak.

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

AKADÉMIA KÖNYVTÁR

Lónyay Gábor a magyartörténelmi „Garadsanyi egylet" első alapítója, született 1802. oct. 4-én Debrecenben tanszékiszkolán, midőn iskolái Pozsonyban s a történetes gyakorlatokat Pesten s Zamberdamagyon. Zamberdamegyében. Záró tekintelyű s magas műveltségű szülei által a legtapasztatosabb nevelésben részesítetvén

M. TAKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

BÁRÓ VAY ALAJOS.

BÁRÓ VAY ALAJOS.

Báró Vay Alajos Szabolcsmegye Kékcse helységében 1817-ik évben született. Atyja a katonai pályára szánta, s még a 15-ik évet be nem töltötte, midőn a 12. számú Nádor huszárezredben kadet lett, honnan a Koburg nevü dzsidásokhoz hadnagynak neveztetvén, Csehországban állomásozott.

Katonai pályájától, — melyhez valódi hivatást magában nem érzett, s melyre csak atyja kivánságát teljesitve lépett, — 24 éves korában vett bucsút, a midőn is birtokainak kezelését átvévén magát a gazdaságnak szentelte; mely iránt már katonaságában annyi rokonszenvvel viseltetett: hogy legkedvesebb foglalkozása volt a hazai s külföldi gazdasági munkák olvasása, gazdasági szempontból tett külföldi utazásai, s a jelesebb gazdaságok szemlélése, a mire bő alkalmat nyujtott neki csehországi lakása is, ott herczeg Schwarzenberg, Dietrichstein, Lokovin, s másoknak tökéletesen rendezett uradalmai s gazdaságai.

Az általa beutazott szép gazdaságok s a jeles gazdasági munkák olvasása gazdászati szellemét felébresztvén, lelkesedése s munkássága annyira kifejlődött: hogy hazánk egyik legtekintélyesebb gazdajává vált.

Báró Vay Alajos gazdászati eszméit legnagyobb részben, tettleg létesité s gyakorlatilag bizonyitá be bánrévei birtokában; de emellett a „Gazdasági lapok“ utján is több czikkben közlé alapos nézeteit s tanácsait. A vetés-forgás, a többszöri termelés s oly termesztmény mivelése, mely legtöbb jövedelmet igér, a munka kimélés, a gépek czélszerű használata, foglalják el leginkább magasra törekedő szellemét.

A gépek használatánál s egyéb gazdászati rendszereknél, ő nem a divatot tekinti, sem a külföldet vakon utánozni nem óhajtja; hanem próbák s kisérletek után kiván előbb a sikerről meggyőződni, s csak akkor s csak a helybeli körülményekhez alkalmazva, szeret valamely gépet vagy rendszert alkalmazni.

A gépek körűl az egyszerüeknek s olcsóknak barátja, mert viszonyainkhoz csak ilyeket vél legalkalmatosabbaknak. Ő maga szinte két gépet, u. m. egy czélszerü kézivetőt, s egy kézi sortkapáló gyalút talált fel, melyek a pesti átalános kiállitáson első rendü kitüntetésben részesültek; de a tapasztalás is egészen hasznosnak s gyakorlatinak találta őket, mert nemcsak egyszerüek, de tartósak s olcsók is.

A báró a gazdászat terén nemcsak az által szerzett magának érdemeket, hogy ily közhasznu gépeket talált fel, s általok a mivelést annyira könnyitette; hanem hogy fáradhatatlan gazda lévén, időről időre több tapasztalatokkal gazdagitja a gazda közönséget, s a gazdasági irodalom terén is számos czikke által, mint az ügy apostola, használ a közjónak.

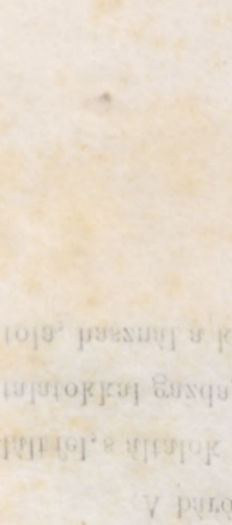

Ваго Ачу Аланьо Єкспедиционуе Корпусо пофуєдоран 1812-ік єрпен аллорелл. Аллує а Каланьі Бачуйнта, а шуф а 12-ік єрет ро нем. Іоліоне, вилфон а 15. аєвлиї Ждоп пиєзтєхєдрен Кадет ломаен а Корпус неуй дхєйдєоллох пєдиєгуєлєк неєхєтєтуєн. Єєрпотєхєдрєн аллоиєзонолл.

Каланьі Бачуйнта, — шуйуєлох алоді пінуєлєл шєдрєлєн нєм єатєлт, а шуйуєє єєєк аллує кі-ачєєдєт іоліоєтує іфєнт, — 15 єрєє ронєдрєн уєн пєєєлт, а вилфон із пінтокєлєк Кєєдєєєт аллує єєрєєн шє-єуй а Єєєдєєєдєлєк єєєлтєдє; шуйу лєєлт шєл Каланьєєдєєєн єєлєєу Кєлонєєєдєєєєєу єлєєтєдєлт: ронєу іфєкєд-єєєєдр іоліоєтує уєлт а ленєл є Каліфєлт Єєєдєєєдєу шєлєлєк оlуєєєєє. Єєєдєєєдєу єєєлтфонілєл ієл Каліфєлт єєєєдр іоліоєкєєєє уєлт а ленєл є Каліфєлт Єєєдєєєдєу шєлєлєк оlуєєєєє. Єєєдєєєдєу єєєлтфонілєл ієл Каліфєлт шєєєєєл, є а іфєєєдр Єєєдєєєдок єєєлтєдєєє, а шєлє ро аллєєлєл шєуйлфєлт шєфі єєрпотєєєдєу ленєєє із, оlт ронєєєдє Єрпшєєєлєрпєрє, Діфєлєєєдєєєн, Ронєєєлє, є шєлєєєдєлк лєкєдєєєєєн кєєдєєєдт шєєєдєлєлт є Єєєдєєєдєєт.

Ла аллєє ронєлєєєдт єєєр Єєєдєєєдок є а іфєє Єєєдєєєдєу шєлєлєк оlуєєєєє Єєєдєєєєєт єєєдєєєєєт ієлєрєєєєє єєєлєєєєє

M.T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

KORIZMICS LÁSZLÓ.

KORIZMICS LÁSZLÓ.

Korizmics László, gazdászati iróink egyik legjelesbike, a „Gazdasági lapok“ szerkesztője, s a „Magyar gazdasági egylet“ másod alelnöke, született Fehérmegyében Agg-Sz.-Péteren 1816. hol atyja Mátyás, jeles gazdatiszt volt.

Korizmics mint szenvedélyes gazda fia, már fiatal korában különös hajlammal viseltetett a gazdászat iránt. Iskoláit bevégezvén a mérnöki pályára lépett, s mint okleveles mérnök 1837-ben előbb herczeg Eszterházy Pál ozorai s utóbb lévai uradalmában kapott alkalmazást, mely hivatalaiban alkalma volt magának a gazdászatban, melyhez annyi rokonszenvvel viseltetett — bővebb ismereteket szerezni.

Mint lévai uradalmi mérnök egy igen czélszerü rétöntözést szerkesztett, melyet a gazdasági egyesület küldöttségileg megvizsgáltatván, dicséretre méltatott. Ezen időben már több jeles gazdasági czikke jelent meg előbb az „Ismertető“ gazdasági lapban, s azután a „Magyar Gazdában“ s több lapokban; melyek tanulmányainak s szakértelmességének mindannyi tanúi voltak.

Az 1848-iki magyar ministeriumnál a földmüvelési osztályban mint titkár nyert alkalmazást, 1849-ik végén pedig a cs. kir. ideiglenes kormány Budán a gazdászati dolgokban mint előadót használta, honnan az adóbizottmányhoz, s végre pénzügyi tanácsosnak neveztetett, s mint ilyen küldetett ki a londoni s párizsi világiparkiállitásokra a gazdasági egylet képviselőjeül, hol bő alkalma volt ismereteit szaporitani, és az idegen nyelvekbeni jártasságánál fogva sok külföldi tekintélylyel ismeretséget kötni.

Korizmics Lászlónak a gazdászat körüli müködése leginkább az irodalmi térre szoritkozik; de itt igen nagy hatást eszközlött. Ő alapitotta a „Gazdasági lapokat“, melyek a hazában oly szép elismerésre találtak, s melyeknek tiz év óta vezető szerkesztője. Számos czikkein kivül az ő munkaságának eredménye a Stephens nyomán irt „Mezei gazdaság könyve“, mely minden eddigi gazdasági munkákat felülmult s melyet gazdasági irodalmunkban s átalában a gazdászatban egy megbecsülhetetlen kincsnek kell tekinteni. Legközelebb az „Angol bérrendszert“ adta ki egy önálló kötetben.

Legközelebb nemzet-gazdászati tekintetben a török fővárosban tett utazása által a közügynek igen hasznos szolgálatott tett. Felhasználván ez alkalmat az ottani borpiacz viszonyainak kiismerésére, egyszersmind több rendbeli bormustrát vitt magával; melyek az ottani kereskedőknek igényeit tökéletesen kielégitvén, azon meggyőződésre vezették, hogy Törökországban borainknak keletére s ott egy nyereséges borpiaczra számithatunk.

Józan gazdászati elve, fáradhatatlan szorgalma, nyelvismerete, s kivált rendező szelleme Korizmicsnak annyira ismeretes, hogy a gazdaközönség, a magyarországi gazdasági egylet másod alelnökké lett kineveztetésében nemcsak érdemeinek méltánylását látja, de azt valóságos nyereségnek tartja.

KORIZMICS LÁSZLÓ.

M.T. AKADÉMIA
KÖNYV-
TÁRA

BENKŐ DANIEL.

BENKŐ DÁNIEL.

Benkő Dániel, legjelesebb gyakorlati és iró gazdáink egyike, 1799-ben Kezdi-Vásárhelyen, Erdélyben született. Iskoláit szülővárosában kezdette, Nagyenyeden folytatta s Bécsben végezte. Tanulta a törvényt, theologiát, s három évig Bécsben az orvosi tudományt, melyet egészségi állapota miatt félben szakitván, a mezei gazdaságra adta magát.

Benkő a gazdasági pályán gróf Károlyi Lajos surányimegyeri uradalmában kezdett működni, hol a nagyhirű Kláuzál Imre felügyelete s vezetése alatt szerezte gazdászati ismereteit, s annak köszönheti kiképeztetését is, ki felismervén benne a tehetséget, irnoki állásából különböző tiszti fokozatokon keresztül tiszttartóvá s végre felügyelővé nevezte.

1840-ik évben Benkő mint már akkor jó hirben álló gazda, herczeg Eszterházy Pálnál lévén, mint három uradalom főnöke kapott alkalmazást, a hol ő gazdászati ismereteinek, rendező tehetségének, s ügyviteli rendszerének annyi jelét adta: hogy 1846-ik évben felügyelői rangra emeltetettt, s kilencz uradalom bizatott kormányzása alá, mely hivatalát 1854-ik évig viselte, midőn szép évdíjjal nyugalomba tétetvén, lakását Pestre tette át.

A gyakorlati téren szerzett ismereteit Benkő tanulás s olvasás által termékenyité. A gazdászat előmozdítására szinte egyenlőképen hatott az eszméleti, s gyakorlati téren. Az ő rendszere, s sikeres müködése sokakat felvillanyozott s sok erélyes apostolt szerzett gazdászatunknak. Kivált a gépek czélszerü alkalmazása, azok megismertetése s terjesztése által nagy érdemet szerzett magának; mely irányban folyvást működni mintegy életfeladatául tüzte ki magának; mert legtöbb czikke, melyek a „Gazdasági lapokban“ megjelennek, a gépek czélszerü alkalmazását tárgyalják.

Ő a pesti gépgyárakat szorgalmatosan látogatta; éles s tapasztalt szemeinek felmerült hibákat rostálgatta s igy mintegy ellenőrizte a gépészeket a pontos s czélszerü kiállitásában a gépeknek. E mellett több hasznos reformot idézett elő némely gépeknél; sőt saját szerkezetü kapáló ekével is megajándékozta a gazda-közönséget.

Irodalmi munkásságának főbb időszaka pesti lakásával kezdődik. A „Mezei gazdaság könyvét“ Korizmics s Mórócz társaságában, Pesten kezdette irni; emellett szorgalmatos munkatársa a „Gazdasági lapok“ szerkesztőjének, mely lapokban ezen időtől jelent meg legtöbb s legérdekesebb czikke.

BENKŐ DÁNIEL

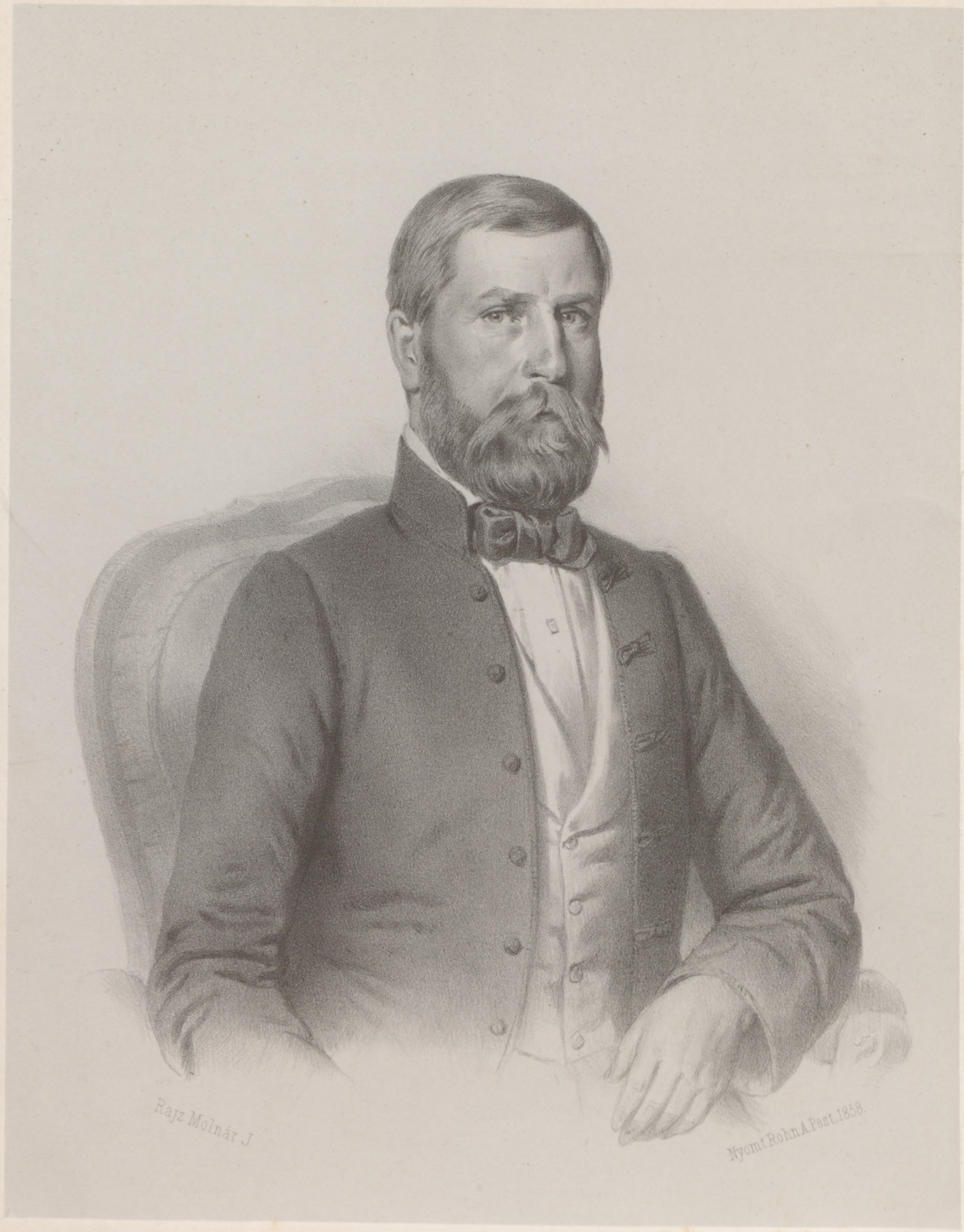

HAJNIK JÁNOS.

HAJNIK JÁNOS.

Hajnik János jószág kormányzó, ki a gazdászat s iparemelése által magának annyi érdemeket szerzett, 1811. évben Váczon köztiszteletben álló szüléktől született. Iskoláit bevégezvén ügyvédi pályára készült; de hajlama s hivatásának sejtelme a gazdászati pályára vezeté.

Legelőször gróf Károlyi Lajos szép hirben álló uradalmában a jeles Klauzál Imre vezetése alatt kezdette szenvedélylyel szeretett uj pályafutását. Nem volt egy ága is a gazdászatnak, mely iránt érdekkel ne viseltetett volna; a legnagyobb erőfeszitéssel iparkodott mindent mind eszméletileg mind gyakorlatilag megtanulni; leginkább mégis a juhászat volt, melyben magát legkitünőbben tökéletesitette.

Tanulmányai, szorgalma, s mély belátása által annyira kitüntette magát, hogy rövid idő alatt Rohonczra neveztetett ki, mint önálló tiszt, s az akkoriban ott létező gazdászati intézet előadó tanára; honnét 1848-ban báró Sina György érdi uradalmába hivatott meg kormányzónak, s mint ilyen czélszerü javitásai, mély belátású intézkedései, széles ismerete s tudományos miveltsége által a közfigyelmet magára vonta. 1852-ben a nagy Széchenyi István eddig is kitünő czenki urodalmának kormányzatát vette által, hol jelenleg is ritka erélylyel s bámulásra méltó eredménynyel működik.

Hajnik elve: a belterjes gazdászat, a gépek czélszerü használata, takarmány-termelés, az okos munkafelosztás, szorgalom, s szigorú rend. És ki a czenki uradalmat megtekinti, ott mindent életbe alkalmazva lát. Ott látja Czenken a virágzó gyáripart, a czenki ekéket s más gépeket messze vidékre szállítani s mindenütt használni; melyeket a nagy vidék eddig nem ismert s használni irtózott. Ott látja a nagy uradalmat felosztva 500 nagy holdas külön gazdaságokra, melyek a belterjes gazdászat elvei szerint, mintegy varázsütésre a legtökéletesebb majorokkal vannak ellátva. Látni ott a folyam iszapjából készitett vegytrágya halmokat, a nagy mennyiségü birka-, s egyébb marha-állományt; az eper ültetvényeket, az óriási mennyiségü répa termelést, a vetőforgások által előteremtett takarmány bőséget, és mindezt Hajnik értelmes szelleme teremté néhány rövid év alatt.

Irodalmi munkásságának eredménye a „Gazdasági lapokban“ megjelenő számtalan czikk, melyek becsét igen jól ismeri a gazda-közönség. A jelen időben Hajnik egyik legkitünőbb gyakorlati gazda hazánkban, ki szivesen közli ismereteit másokkal is, s kihez évenként számosan mennek gyakorlatra, miáltal ő felette nagy érdemeket szerez; mert növendékeiben a leghasznosabb polgárokkal ajándékozza meg a hazát.

HALNIK JÁNOS.

M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

GYÜRKY ANTAL.

GYÜRKY ANTAL.

Gyürky Antal, a „Borászati lapok“ szerkesztője, jeles gazdászati iró, Hontmegye egyik legrégibb s előkelő családjától F.-Szelényben, Hontmegyében született. Már zsenge korától kezdve a leggondosabb nevelésben részesiték őt müvelt szülei, kik miután több gyermekök lévén, mindeniket külön pályára kivánták nevelni. Antalt a katonai pályára szánták, és igy noha hajlamánál fogva a gazdászat iránt különös előszeretettel viseltetett, már 15 éves korában a 3-ik számú huszár ezredben kadet lett.

Katonai pályája nemcsak fényes családi összekötetéseinél, de kitünő viselete, szorgalma, ügyessége, s vonzó külsőjénél fogva is szép jövővel kecsegtette; azonban a sors másképp határozott felette: mert egy szilaj lórol történt leesése következtében kénytelen volt az ezredtől megválni. Ezután az akkori viszonyokhoz képest, új pályául a politikai tért választá. Először Hontmegye tiszteletbeli aljegyzőjévé, 21 éves korában szolgabirává, s négy év mulva táblabiróvá s rendes főjegyzővé neveztetett, mely hivatalát az 1849-ik évig viselte.

Gyürky Antal pontos s szorgalmatos tisztviselő volt, s a közügyek iránt mindig részvéttel viseltetett; mind a mellett szenvedélylyel foglalkozott a gazdászattal s irodalommal is; csinos könyvtárában a legjelesebb gazdasági munkák gyüjteményét birván éjjel nappal irt s tanult. Mennyire szeretett tanulni, bebizonyitotta azáltal, hogy rendes főjegyzői korában a váltótörvényekből szigorlatot tett, s kitünő oklevelet nyert.

Már fiatal korában kezdette eszméit közleni, legelőször az „Ismertető“ czimü gazdasági lapokba irt számtalan czikket, azután a többi gazdasági lapokba. Mint aljegyző hazánkban, s a külföldön is több jeles gazdaságokat beutazott. Részt vett a magyar gazdasági egyletnél, melynek kezdetben buzgó ügynöke, a honti fiók gazdasági egyletnek pedig eszközlője s titkára volt. Több rendbeli tudományos egyletnek tagja lévén, munkálataikban részt vesz.

Önálló munkák kiadására csak hivataláról való lemondása után jutván ideje, 1853. évben adta ki a „Tagositásról“ irt munkáját, melyet a napi sajtó s több szakirók nagy dicsérettel emlitettek; később irta azután a „Vinczellérek könyvét“ utóbb a „Cselédbarát-ot“ s 1857-ben kiadta 6 füzetben a „Szőlőszeti s Borászati közleményeket.“

Az átalános gazdasági ismeretei mellett különös szakértelmet, s előszeretetett a borászat iránt tanusitott. Birtokaiban több szőleje lévén s gyermekkorától szőlők közt élvén, elég alkalma volt az eszméleti elveket gyakorlatilag is alkalmazni. A halhatatlan Széchenyi István grófnak a nemzethez intézett szavai villányozták fel benne a borászat iránti érdeket, melynek következtében ezen ügy élére állván, ihletve a nagy hazafi szellemétől, először a lapokban közlött több czikkei, azután szőlőszeti folyóirata által felébresztette a borászok figyelmét s ezen igen fontos gazdászati ágnak, ezen eddig parlagon hevert nemzeti kincsnek új lendületett adott. 1858. áldozattal alapitotta a „Borászati Lapokat“, melyek által már eddig is véghetetlen szolgálatott tett a borászati ügynek s azzal a hazának. Minthogy pedig meggyőződése szerint a magyar boroknak árt, s keletet az által lehetet csak szerezni, ha azok eredeti minémüségökben a külfölddel megismertetnek: Pesten egy borcsarnokot nyitott, s már eddig a világ legnagyobb piaczain a legjobb eredménynyel mutatta be ön haszna nélkül a magyar borokat.

GYÖRKY ANTAL.

GYÖRKY ANTAL, a „Borászati lapok“ szerkesztője, jeles gazdászati író, Honthmegye egyik legrégibb s előkelő családjával F.-Szalonyban, Honthmegyében született. Már szegény korától kezdve a legegyszerűbb nevelésben részesülék őt mivelt szülei, kik mindán tűrik gyermekük lelkén, mindenkiet kitűnő pályára kivánnák nevelni. ANTALt a katonai pályára szánnák, és így nolta hajlamával fogva a gazdászat iránt kitűnő előszeretettel viseltetett; mint 15 éves korában a 3-ik szám hussár czredben kadet lett.

Katonai pályája nemsenk fonyes czaládi összeköttetéseinél, de kitűnő viselete, szorgalma, ügyessége, s vonzó külsőjénél fogva is szép jövővel kecsegtette; azonban a sors mindkép határoszott felette: mert egy szálas lovat tartónt lecsése közvetkezében kényelem volt az czredből megvalni. Kszulja az akkori viszonyokhoz képest, új pályára a politikai téra vakszatt. Ilkszór Honthmegye tisztelettbeli alispányává, 21 éves korában szolgabiróvá, s negy év multva főbiróvá a rendes főispánnyá nevezteteti, midőn birtalát az 1849-ik évig viselte.

GYÖRKY ANTAL pontosan szorgalmatos tisztviselő volt, s a közügyek iránt mindig részvettel viseltetett; mind a mellett szenvedélyivel fogalkozott a gazdászattal s irodalommal is; csinos könyvtárában a legjelesebb gazdaságiakkal gyűjteményét birván éjjel nappal ir s tanul. Mennyire szerette tanulni, bebizonyitotta azáltal, hogy rendes főispányói korában a vallástörvényekbő szigorlatot tett, s kitűnő okleveket nyert.

Már fiatal korában kezdette számait közlení legelőször az „Ismertető“ czimű gazdaszagi lapokba ini számtalan czikket, azután a többi gazdaszagi lapokba. Mint alispányó inszpukban, s a külföldön is több jeles gazdaszokat beutazott. Részt vett a magyar gazdaszagi egyletben, melynek kezdetben titkárja, s hosszú évek gazdaszagi czikkeinek pedig czakszkizője s titkára volt. Több rendbeli tudományos egyletnek tagja levén, munkálatikban részt vesz.

Önálló munkák kiadásara czak bivatalból való lemondása után jutván idője, 1858. évben adta ki a „Tapasztalatról“ irt munkáját, melyet a napi sajtó s több szakirók nagy dicsérettel emlitettek; később irta azután a „Vincellérek könyvét“ utóbb a „Czelédbarát-ot“ s 1867-ben kiadta 6 füzetben a „Szőlőszeti s Borászati Közlemények.“

Az itatlanos gazdaszagi ismeretei mellett külföldön szakértelmet, s előszeretettet a borászat iránt tanusitott. Birtokaiban több szőlője levén s gyermekkorától szőlők közt élvén, elég alkalma volt az czámelett elvekét gyakorlatilag is alkalmazni. A hallatlan Szécheny i István grófnak a nemzetben intézett szavai villámyokszák fel benne a borászat iránti érdeket, melynek közvetkezében ezen ügy élére állván, ihletve a nagy hazafi szellemétől, előszőr a lapokban közlött több czikkei, azután szőlőszeti folyóirata által felébresztette a borászok figyelmét s ezen igen fontos gazdaszati ágnak, ezen eddig parlagon bevett mezőnek kincseinek ujj lendületett adott. 1858. aldoszattal alapitotta a „Borászati Lapokat“, melyek által mint eddig is végletetlen szolgálatott tett a borászati ügynek s azzal a hazának. Minthogy pedig meggyőződése szerint a magyar borokban itt, s keletet az által letet czak szerezni, ha azok erdeti minőségükben a külföldet megismertetnék: Pesten egy borczarnokot nyitott, a mint eddig a vilag legnagyobb piacznin a legjobb eredményvel mutatta be ön hazánn nélkül a magyar borokat.

M. TAKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

PETERDY GÁBOR.

PETERDY GÁBOR.

Peterdy Gábor gyakorló gazda s gazdászati iró, Pestvármegyében, Veresegyházán 1817-ben April 18. régi nemes családból született. — A felsőbb tanulmányokat az épazon időben felvirágzó kecskeméti főiskolában kitünő eredménynyel végezte.

Mint okleveles ügyvéd 1842-ben kezdette élete komolyabb pályáját kitartó szorgalommal és oly eredménynyel, mely képessé tette lelke magasabb vágyai kiküzdésére. Ugyanis, szabad óráiban a német-, franczia- és olasz nyelveket ritka szorgalommal tanulmányozván, 1856—57—58-ban egész Európát beutazta s világismerete következtében azon független önállást sajátította el, mely egész életének fő jellege.

1846-ban a gazdasági térre lépett; de komoly szorgalommal csak utazásai bevégezte után 1848-ban ragadta meg az eke szarvát, és a gyakorlati gazdászatot a legparányibb részletekig oly vasszorgalommal tanulmányozta, hogy gazdai büszkeséggel szokta mondani: „szeretné látni azon öreg bérest, ki őt verseny-szántásban legyőzné.“

Gazdászati irány-eszméit leginkább Horky Mihály láng kebléből szivta, kinek hajlamát találkozásuk első perczében szerencsés volt megnyerni.

1856-ban mint képzett gyakorló-gazda lépett az irodalmi térre. Először a Gazdasági lapokban „Fehérmegyei eszmék a sorvetésről és sortrágyázásról“ czim alatt kezdett értekezleti cyclust, — később „A folytonos termelésről“ kitünő higgadtsággal értekezett — és még ugyanazon évben „Gyakorlati tapasztalatok a gazdasági gépek alkalmazásánál“ czim alatt tisztázni igyekezett a gazdasági gépekről terjedt zavart fogalmakat. — Mig végre „Haszon gazdászat“ czimü értekezésével zárta be első évi irodalmi müködését.

1857-ben a mély mivelésre kitűzött pálya-dijat nyert, mely értekezése a Falusi gazdában jelent meg; — mint szinte ugyancsak a „Falusi gazdában“ értekezett hosszasabban „A földmüvelésről“ — mig ugyanakkor a Gazdasági lapokban „Igénytelen nézetek a magyarhoni juhászat körül“ czim alatt kezdett értekezési cyclust.

Mint irót gyakorlati szakismerettel párosúlt higgadt és tiszta nézet s kedélyes irmodor jellemzi; — mint gyakorló gazda egész lélekkel függvén az ügyön, melynek jelenleg életét szentelé: iratait is azon mély meggyőződés és szakismeret özönli át, mely practicus müködését vezérli.

Peterdy azon kevesek közé tartozik, kik a czélra küzdésnél a helyes irányt sasszemmel jelölik ki, s míg a habozásnak, ide s tova kapkodásnak és a túlhajtásnak esküdt ellenségei: minden czélra vezető újabb és újabb javitásokat meleg kebellel karolnak fel.

Peterdynek a folyóiratokban folytonosan nyilvánuló közvélemény már eddig is hervadatlan babért fűzött. — Gazda társai bizodalmuk szép jeléül közelebb a gazdasági egyesület igazgató választmányába emelték.

Ferdinand Gabor

Ferdinand Gabor a Szabadságharc idején Pesten élő kereskedő és szenvedélyes igazságtevő szülőszobájának pontos helyét nem ismerjük. Valószínű, hogy a Duna-part valamelyik szűk, sötét udvarán, a vízszint közelében, ahol a szél a hajókötelek és a vizes deszkák szagát hordja az ablakok alá. Apja, Gábor mester szabó volt, anyja a szomszédok szerint csendes szavú asszony, aki a gyertyát mindig addig szítja, amíg a szomszédok is megvilágítják a szobájukat. Ferdinand egyke volt, és ez a tény később minden döntésére hatott: nem volt testvére, akinek osztozna a figyelmen, és nem volt senki, aki azt mondja neki, hogy lassabb legyen a szavakban.

A 1848-as évek Pest-Buda szerte forrongott, és a fiatal Ferdinand szemei előtt a szomszédok egymás ellen fordultak, barátok váltak szenvedélyes vitapartnerekké, a piac pedig tele volt röpiratokkal, amelyeket senki sem szívesen olvasott el a saját házában, de mindenki megvett, mert félt, ha nem teszi, valaki más megteszi helyette. Ferdinand ezekben a napokban figyelte, hogyan válik egy ember szava fegyverré, és azt is, hogyan válik egy fegyver szava szégyenné, amikor a szél megfordul.

A szabadságharc bukása után a Gabor-ház is megérezte a korszak súlyát: adók, házkutatások, és egy olyan éjszaka, amelyet senki sem szívesen idézett fel a szomszédok előtt, amikor a szomszédok csendben figyelték, ki jön és ki megy a kapun. Ferdinand ekkor döntött úgy, hogy a szavait inkább a könyvekre bízza, mert azokat legalább senki nem szakítja félbe, amíg a sorok közé bújik.

Ferdinand Gabor a Szabadságharc idején Pesten élő kereskedő és szenvedélyes igazságtevő szülőszobájának pontos helyét nem ismerjük. Valószínű, hogy a Duna-part valamelyik szűk, sötét udvarán, a vízszint közelében, ahol a szél a hajókötelek és a vizes deszkák szagát hordja az ablakok alá. Apja, Gábor mester szabó volt, anyja a szomszédok szerint csendes szavú asszony, aki a gyertyát mindig addig szítja, amíg a szomszédok is megvilágítják a szobájukat. Ferdinand egyke volt, és ez a tény később minden döntésére hatott: nem volt testvére, akinek osztozna a figyelmen, és nem volt senki, aki azt mondja neki, hogy lassabb legyen a szavakban.

A 1848-as évek Pest-Buda szerte forrongott, és a fiatal Ferdinand szemei előtt a szomszédok egymás ellen fordultak, barátok váltak szenvedélyes vitapartnerekké, a piac pedig tele volt röpiratokkal, amelyeket senki sem szívesen olvasott el a saját házában, de mindenki megvett, mert félt, ha nem teszi, valaki más megteszi helyette. Ferdinand ezekben a napokban figyelte, hogyan válik egy ember szava fegyverré, és azt is, hogyan válik egy fegyver szava szégyenné, amikor a szél megfordul.

A szabadságharc bukása után a Gabor-ház is megérezte a korszak súlyát: adók, házkutatások, és egy olyan éjszaka, amelyet senki sem szívesen idézett fel a szomszédok előtt, amikor a szomszédok csendben figyelték, ki jön és ki megy a kapun. Ferdinand ekkor döntött úgy, hogy a szavait inkább a könyvekre bízza, mert azokat legalább senki nem szakítja félbe, amíg a sorok közé bújik.

Ferdinand Gabor a Szabadságharc idején Pesten élő kereskedő és szenvedélyes igazságtevő szülőszobájának pontos helyét nem ismerjük. Valószínű, hogy a Duna-part valamelyik szűk, sötét udvarán, a vízszint közelében, ahol a szél a hajókötelek és a vizes deszkák szagát hordja az ablakok alá. Apja, Gábor mester szabó volt, anyja a szomszédok szerint csendes szavú asszony, aki a gyertyát mindig addig szítja, amíg a szomszédok is megvilágítják a szobájukat. Ferdinand egyke volt, és ez a tény később minden döntésére hatott: nem volt testvére, akinek osztozna a figyelmen, és nem volt senki, aki azt mondja neki, hogy lassabb legyen a szavakban.

A 1848-as évek Pest-Buda szerte forrongott, és a fiatal Ferdinand szemei előtt a szomszédok egymás ellen fordultak, barátok váltak szenvedélyes vitapartnerekké, a piac pedig tele volt röpiratokkal, amelyeket senki sem szívesen olvasott el a saját házában, de mindenki megvett, mert félt, ha nem teszi, valaki más megteszi helyette. Ferdinand ezekben a napokban figyelte, hogyan válik egy ember szava fegyverré, és azt is, hogyan válik egy fegyver szava szégyenné, amikor a szél megfordul.

A szabadságharc bukása után a Gabor-ház is megérezte a korszak súlyát: adók, házkutatások, és egy olyan éjszaka, amelyet senki sem szívesen idézett fel a szomszédok előtt, amikor a szomszédok csendben figyelték, ki jön és ki megy a kapun. Ferdinand ekkor döntött úgy, hogy a szavait inkább a könyvekre bízza, mert azokat legalább senki nem szakítja félbe, amíg a sorok közé bújik.

Ferdinand Gabor a Szabadságharc idején Pesten élő kereskedő és szenvedélyes igazságtevő szülőszobájának pontos helyét nem ismerjük. Valószínű, hogy a Duna-part valamelyik szűk, sötét udvarán, a vízszint közelében, ahol a szél a hajókötelek és a vizes deszkák szagát hordja az ablakok alá. Apja, Gábor mester szabó volt, anyja a szomszédok szerint csendes szavú asszony, aki a gyertyát mindig addig szítja, amíg a szomszédok is megvilágítják a szobájukat. Ferdinand egyke volt, és ez a tény később minden döntésére hatott: nem volt testvére, akinek osztozna a figyelmen, és nem volt senki, aki azt mondja neki, hogy lassabb legyen a szavakban.

A 1848-as évek Pest-Buda szerte forrongott, és a fiatal Ferdinand szemei előtt a szomszédok egymás ellen fordultak, barátok váltak szenvedélyes vitapartnerekké, a piac pedig tele volt röpiratokkal, amelyeket senki sem szívesen olvasott el a saját házában, de mindenki megvett, mert félt, ha nem teszi, valaki más megteszi helyette. Ferdinand ezekben a napokban figyelte, hogyan válik egy ember szava fegyverré, és azt is, hogyan válik egy fegyver szava szégyenné, amikor a szél megfordul.

A szabadságharc bukása után a Gabor-ház is megérezte a korszak súlyát: adók, házkutatások, és egy olyan éjszaka, amelyet senki sem szívesen idézett fel a szomszédok előtt, amikor a szomszédok csendben figyelték, ki jön és ki megy a kapun. Ferdinand ekkor döntött úgy, hogy a szavait inkább a könyvekre bízza, mert azokat legalább senki nem szakítja félbe, amíg a sorok közé bújik.

Ferdinand Gabor a Szabadságharc idején Pesten élő kereskedő és szenvedélyes igazságtevő szülőszobájának pontos helyét nem ismerjük. Valószínű, hogy a Duna-part valamelyik szűk, sötét udvarán, a vízszint közelében, ahol a szél a hajókötelek és a vizes deszkák szagát hordja az ablakok alá. Apja, Gábor mester szabó volt, anyja a szomszédok szerint csendes szavú asszony, aki a gyertyát mindig addig szítja, amíg a szomszédok is megvilágítják a szobájukat. Ferdinand egyke volt, és ez a tény később minden döntésére hatott: nem volt testvére, akinek osztozna a figyelmen, és nem volt senki, aki azt mondja neki, hogy lassabb legyen a szavakban.

A 1848-as évek Pest-Buda szerte forrongott, és a fiatal Ferdinand szemei előtt a szomszédok egymás ellen fordultak, barátok váltak szenvedélyes vitapartnerekké, a piac pedig tele volt röpiratokkal, amelyeket senki sem szívesen olvasott el a saját házában, de mindenki megvett, mert félt, ha nem teszi, valaki más megteszi helyette. Ferdinand ezekben a napokban figyelte, hogyan válik egy ember szava fegyverré, és azt is, hogyan válik egy fegyver szava szégyenné, amikor a szél megfordul.

A szabadságharc bukása után a Gabor-ház is megérezte a korszak súlyát: adók, házkutatások, és egy olyan éjszaka, amelyet senki sem szívesen idézett fel a szomszédok előtt, amikor a szomszédok csendben figyelték, ki jön és ki megy a kapun. Ferdinand ekkor döntött úgy, hogy a szavait inkább a könyvekre bízza, mert azokat legalább senki nem szakítja félbe, amíg a sorok közé bújik.

Ertesités e vállalat érdekében, s előfizetési föltételek.

A müvészek, költők, színészek sat. arczképei már többször és különböző alakban megjelentek, és csak épen a jeles gazdák s gazdairók arczképei hiányoztak eddig; azon jeleseké, kik a szellemi jólét mellett az anyagi jólét eszközlésére is müködnek; kik a legnagyobb kincsnek, a földnek értékesitésére törekednek; kik a nemzet jövőjének biztosítására áldozzák életöket; kik az ipar terén mint úttörők, zászlóvivők ismeretesek, s kik azon iparág mivelésével foglalkoznak: mely a tudósnak, müvésznek, irónak s mindenkinek kenyeret ad.

Alulirt ugy van meggyőzödve, hogy szivesen fogadja tehát a magyar gazdaközönség ezen művet, — mi által alkalma lesz jelesebb gazdáink s gazdairóink arczképét birhatni, — melyet oly alakban ad át a t. közönségnek: hogy azt akár bekötve mint díszalbumot terme asztalán használhassa, akár pedig kivéve abból az arczképeket, azokkal szobája falait díszesithesse.

Egy füzet nem levén elegendő a legjelesebb férfiak arczképét is magába foglalni, azért még egy s szükségesetében több füzetet is ki fogok adni; mert vannak még nagy nevű férfiak, gazdászatunk jeles bajnokai, — mint például: Dr. **Entz**, **Kenessey**, **Érkövy**, **Török** s a t., — kiknek arczképét szivesen veendi a t. közönség.

Ezen első füzetre, (melyben 8 arczkép van a hozzá csatolt életrajzokkal) a jövő 1859-ik évi aprilis utójáig mindig elfogadok előfizetést 5 ft. pengővel. Valamint a II-ik füzetre, (mely ugyanigy lesz kiállitva, s melyben szinte 8 arczkép lesz a hozzá csatolt életrajzokkal) szinte külön 5 pengő frtal a jövő aprilishó végeig előfizethetni. — Egyes arczképek külön egy pengő frtért kaphatók alulirt lakásán. Előfizethetni alulírtnál (levél által is), valamint **Ráth Mór**, Váczi útczában, a vastuskónál lévő könyvkereskedésében.

Kelt Pesten, november 1-én, 1858.

Molnár József.

(Lakása Belváros, Zöldkert útcza 14 sz. alatt.)

MTA
KIK
0 00006 26312 6